

HET STUDIEJAAR 1937-1938

REDE, UITGESPROKEN OP DEN 19DEN SEPTEMBER 1938 BIJ DE OVERDRACHT
VAN HET RECTORAAT DER LANDBOUWHOOGESCHOOL DOOR

PROF. IR. C. BROEKEMA

*Mijne heeren Curatoren der Landbouwhoogeschool,
Mijne heeren Professoren, Lectoren en Docenten,
Dames en heeren Assistenten en Studenten,
en Gij allen, die gekomen zijt om getuige te zijn
van deze plechtigheid.*

Voordat ik het gebruikelijk overzicht zal geven van de gebeurtenissen in het afgelopen studiejaar, gevoel ik behoefte van deze plaats eerbiedig hulde te betuigen aan onze geliefde Vorstin, wier 40-jarig regeeringsjubileum voor enkele dagen door geheel ons volk werd gevierd.

Hoe dikwijls heeft Hare Majesteit niet getoond de beteekenis van den Landbouw ten volle te beseffen en mee te leven met zijn nooden en behoeften. Hoe groot was ook steeds Hare belangstelling voor wetenschap en voorlichting.

Tweemaal, in 1901 bij het 25-jarig bestaan der Rijkslandbouwschool en in 1935 bij de inwijding dezer Aula, gaf Hare Majesteit door persoonlijke overkomst van Hare bijzondere belangstelling voor het hooger landbouwonderwijs blijkt.

Ik moge constateeren, dat de toegenegenheid van onze Koningin steeds een aansporing is geweest tot hoogste krachtsinspanning en daardoor een grooten zegen voor Landbouw en Landbouwwetenschap.

Wanneer ik er thans toe overga een terugblik te werpen over het studiejaar, dat welhaast is verstreken, moet ik allereerst in herinnering brengen het verlies, dat onze hoogeschool op 2 April leed door het overlijden van haren Curator Dr. H. J. LOVINK. De groote en veelzijdige verdiensten van dezen pionier op het gebied van voorlichting en moderniseering van den landbouw in het Moederland en in Indië werden in den Senaat herdacht. Rector magnificus en Secretaris vertegenwoordigden den Senaat bij de teraardebestelling te Alphen aan den Rijn.

Een tweede vacature ontstond in het College van Curatoren, doordat de Heer J. M. A. WIJNAENDTS VAN RESANDT zich verplicht achtte

zijn plaats in te ruimen, nadat zijn verzoek om eervol ontslag als Burgemeester van Wageningen was ingewilligd. Het behaagde Hare Majesteit de Koningin in deze vacature in ons Curatorium te voorzien door de benoeming van den nieuwen Burgemeester van Wageningen, den Heer Ir. M. J. IJZERMAN.

Door deze benoeming is opnieuw de samenhoorigheid van Wageningen met de Landbouwhoogeschool geaccentueerd en ik moge bij deze gelegenheid den wensch uitspreken, dat de Heer IJZERMAN, evenals zijn voorgangers, er veel toe moge bijdragen, dat de gemeenschappelijke belangen van de hoogeschool en haar geboorteplaats tot hun recht komen.

Een woord van erkentelijkheid aan den Heer WIJNAENDTS VAN RESANDT voor alles wat door hem is gedaan om de Landbouwhoogeschool waardig te encadreeren, acht ik hier op zijn plaats. Dat voor diens opvolger nochtans veel te doen is overgelaten, behoeft hier niet te worden verzwegen. Wageningen moge een groeiend centrum van wetenschap zijn, een cultureel centrum is het daarom nog niet. Van de groote mogelijkheden, die de aanwezigheid der Landbouwhoogeschool biedt, om land-, tuin- en boschbouwen en ook het natuurschoon te Wageningen en omgeving op het hoogste peil te brengen, is nog onvoldoende gebruik gemaakt; evenmin van de aanwezigheid van zoo talrijke intellectueelen, om een middelpunt te vormen van geestelijk leven op ander terrein dan dat van den Landbouw. Ik hoop, dat het onzen nieuwen Burgemeester-Curator gegeven moge zijn in deze opzichten opbouwenden arbeid te verrichten.

Op 28 Februari overleed de oud-Bibliothecaris J. D. C. VAN DOKKUM en op 2 Februari de aan het instituut voor veredeling van landbouwgewassen gestationeerde Rijkslandbouwconsulent Ir. J. D. KOESLAG, Secretaris van de regelingscommissie voor het landbouwproefveldwezen. In beiden verloor de Wageningsche samenleving markante figuren, wier activiteit ver uitging buiten het terrein, waarop zij door hun ambt waren aangewezen.

Het afgelopen jaar mag gekarakteriseerd worden als jaar der lustra. Immers, hierin vielen het IVe lustrum der Landbouwhoogeschool, het XIIe van het Wageningsch Studentencorps, het IVe van de Wageningsche Vrouwelijke Studenten Vereeniging en het Ve van de Studenten-roeivereeniging „Argo”.

Al deze lustra zijn gevierd op een wijze, die hier met enkele woorden in aangename herinnering mag worden teruggeroepen.

De herdenking van het lustrum der hoogeschool werd door den Senaat aangegrepen als gelegenheid om het eere-doctoraat in de

Landbouwkunde te verleenen aan Jhr. S. VAN CITTERS, sedert hare stichting President-Curator der hoogeschool. De promotie geschiedde op den dies natalis door den eersten gewonen doctor in de Landbouwkunde, Prof. Dr. H. A. J. M. BEEKMAN, tevens het oudste lid van het College van Rector magnificus en Assessoren. De plechtigheid had plaats in tegenwoordigheid van talrijke autoriteiten, waaronder Zijne Excellentie de Minister van Staat, Minister van Algemeene Zaken, Dr. H. COLIJN.

Uit de toespraak van den promotor bleek, dat de verleening van dit doctoraat wegens zeer uitstekende verdiensten, in het bijzonder den nadruk legt op de groote beteekenis van Jhr. VAN CITTERS voor den opbouw der hoogeschool.

De Wageningsche studenten, grootendeels vereenigd in hunne organisaties: het Wageningsch Studentencorps, de Wageningsche Vrouwelijke Studenten Vereeniging, de Roomsche-Katholieke Studenten Vereeniging „Sanctus Franciscus Xaverius”, de Vereeniging „Studiebelangen”, en de, in de dit jaar door den Senaat erkende, afdeling Wageningen der Societas Studiosorum Reformatorum, hebben voorts aan het lustrum der hoogeschool bijzonderen luister weten bij te zetten door de aanbidding van een academischen leergang, die den sociaal-economischen invloed van Nederlandsch-Indië op Nederland tot onderwerp had. Deze leergang mag als volkomen geslaagd worden herdacht. Door een zestal sprekers werd het onderwerp van verschillende kanten belicht. Prof. Dr. C. GERRETSON hield een historische inleiding, welke werd gevolgd door lezingen van de heeren Dr. J. B. D. DERKSEN, GOTTFR. H. CRONE, Prof. Dr. H. KRAEMER, Mr. D. CRENA DE JONGH en Mr. F. M. BARON VAN ASBECK.

Deze voordrachten zijn verzameld in druk verschenen.

De leergang en de daaraan verbonden rondetafel-discussies werden door zeer vele Wageningers en ook door studenten van elders bezocht. Een zeer groote voldoening voor onze studenten is het ongetwijfeld geweest, dat verscheidene autoriteiten den leergang bijwoonden, waarvan ik noem den Minister-President, Minister van Staat, Dr. H. COLIJN, den Minister van Koloniën, CH. J. I. M. WELTER, de oud-Gouverneurs-Generaal van Nederlandsch-Indië, Mr. D. FOCK en Jhr. Mr. B. C. DE JONGE, den oud-Gouverneur van Suriname Mr. A. J. A. A. BARON VAN HEEMSTRA, den Commissaris der Koningin in Gelderland, Mr. S. BARON VAN HEEMSTRA.

Zoowel het onderwerp van den leergang als de wijze, waarop de inleiders hun taak vervulden, maakten het geheel tot een hoogst belangwekkende gedachten-uiting. Het vervult mij met trots, dat de studenten een zoo waardigen vorm hebben weten te vinden om hun samenhoorigheid met de hoogeschool te betoonen.

De Wageningsche Studenten Tooneel Vereeniging voerde ter gelegenheid van dit lustrum op „The Ascent of F 6” van W. H. AUDEN en CHRISTOPHER ISHERWOOD, tot welke opvoering het volledige personeel der hoogeschool werd uitgenoodigd. Voorts hebben wij mogen genieten van de in deze omgeving wel bekende muzikale prestaties van het Wageningsch Studenten Orkest.

De Wageningsche Vrouwelijke Studenten Vereeniging jubileerde op 20 en 21 Mei. Op de officieele rede, in de Aula uitgesproken door de Presidente, Mejuffrouw M. W. KNOL, volgden verschillende feestelijkheden, waarbij de zuster-vereenigingen van elders volledig vertegenwoordigd waren en vol lof over een en ander huiswaarts trokken. Dit succes is te meer verdiend, omdat het aantal actieve leden der W.V.S.V. slechts 19 bedroeg.

„ARGO” vierde haar lustrum op 18 en 19 Juni kort en krachtig door organisatie van nationale roeiwedstrijden op het Maas-Waalkanaal bij Nijmegen, welke alleszins geslaagd mogen heeten.

Ook de viering van het lustrum van het Wageningsch Studentencorps werd een onverdeeld succes. Bij de opening in de Aula, op 25 Juni, werd door den President, den Heer J. BOEKESTEIN, gewezen op de goede verstandhouding van het corps met de hoogeschool en met de burgerij. Inderdaad, deze viering heeft een en ander op overtuigende wijze gedemonstreerd.

De eerste dagen van het feest was het corps versterkt met een 150-tal reunisten, die onder leiding van Ir. S. L. LOUWES hun hart nog eens hebben opgehaald aan de specifiek Wageningsche studentensfeer. Zonder de reeks van feestelijkheden hier te recapitulereen moge ik melding maken van de opvoering van het openluchtspel „Mallemlen”, voor deze gelegenheid geschreven door MAURITS DEKKER en vertolkt door een 120-tal spelers. Al werd de vertooning, die op 27 Juni plaats vond en 2 Juli op algemeen verzoek werd herhaald, niet begunstigd door mooi weer, zij mag zeker het glanspunt van het XIIe lustrum worden genoemd.

Thans moeten wij van deze festiviteiten terugkeeren tot het gewone leven.

Het aantal voor de eerste maal ingeschrevenen beliep 114, waaronder 9 vrouwen. Het aantal studenten steeg van 379 tot 425, waaronder 31 vrouwelijke; 16 ingeschrevenen, waaronder 10 dames, volgden slechts enkele lessen.

Gedurende den cursus 1937/1938 werden 61 ingenieursdiploma's uitgereikt, waarvan twee met lof. Er hadden 1 publieke en 6 private promotie plaats. Eenmaal werd daarbij „lof” toegekend.

Bij gelegenheid van diens aftreden als hoogleraar aan de Rijksuniversiteit te Utrecht, verleende de Senaat aan Prof. Dr. B. SJOLLEMA,

wegens zijne zeer bijzondere verdiensten voor de landbouwwetenschap, het doctoraat in de Landbouwkunde, honoris causa.

De personeelsformatie der hoogeschool heeft slechts geringe wijzigingen ondergaan.

Prof. Dr. G. GRIJNS heeft zijn onderwijstaak definitief afgesloten. Tegen 1 October a.s. heeft hij op zijn verzoek ontheffing verkregen van de waarneming van het ambt van hoogleeraar in de physiologie der dieren. Moge ik den wensch uitspreken, dat deze hooggeachte collega nog de stichting mag beleven van het laboratorium, waarop hij tevergeefs heeft gewacht.

Prof. Ir. J. ELEMA heeft, na een bijna 25-jarige ambtsvervulling, om gezondheidsredenen gemeend ontslag te moeten vragen als buitengewoon hoogleeraar; dit is hem met ingang van 1 Juli verleend. Het verheugt mij echter te weten, dat wij op de volle medewerking van Prof. ELEMA kunnen rekenen, indien de belangen van de hoogeschool het wenschelijk mochten maken daarop een beroep te doen.

Prof. NEIJTZELL DE WILDE werd voor een tijdvak van 3 jaar herbenoemd als buitengewoon hoogleeraar.

De plantkundige Dr. M. J. SIRKS verwisselde zijn functie met het ambt van buitengewoon hoogleeraar aan de Rijksuniversiteit te Groningen.

Prof. T. J. BEZEMER herdacht op 6 September de 40-jarige vervulling van zijn onderwijstaak. Hem werd door den Senaat een bescheiden hulde gebracht.

De assistenten Ir. E. G. MULDER en Ir. K. EBES promoveerden tot doctor in de Landbouwkunde.

De Royal Horticultural Society vereerde Prof. VAN SLOGTEREN met den PETER BAN Memorial Cup voor zijn werk betreffende de narcissen.

De Secretaris van Curatoren, Mr. F. FLORSCHÜTZ, werd benoemd tot Officier in de Orde van Oranje-Nassau, Prof. Ir. A. M. SPRENGER tot Ridder in de Orde van den Nederlandschen Leeuw en Prof. Ir. C. BROEKEMA tot Commandeur in de Ordre du Mérite Agricole.

Ir. H. G. A. LEIGNES BAKHOVEN werd bevorderd tot Officier in de Orde van Oranje-Nassau en werd voorts benoemd tot Commandeur in de Orde van het Zuiderkruis van Brazilië en tot Commandeur in de Orde El Mérito van Chili.

Aan den onlangs gepensionneerden landarbeider J. W. WELGRAVEN werd de eere-medaille, verbonden aan de Orde van Oranje-Nassau, in zilver verleend.

De veelzijdigheid der landbouwwetenschap eischt nauwe betrekkingen en gedachtenwisseling met buitenlandsche onderzoekers.

Prof. EDELMAN hield voordrachten te Frankfurt en te Leuven, Prof. PRINS te Brussel en te Gent, Prof. NEIJTZELL DE WILDE hield een lezing te Parijs, Prof. VAN SLOGTEREN te Londen, Dr. BIJHOUWER te Leuven en Dr. OOSTING te Koesfeld.

De Algemeene Nederlandsche Zuivelbond stelde Prof. VAN DER BURG in de gelegenheid de nationale landbouwtenoonstelling te Kopenhagen te bezoeken, waarbij hij mede de Landbouwhoogeschool vertegenwoordigde.

Prof. HUDIG keerde medio November terug van zijn reis naar Nederlandsch-Indië, waarover mijn ambtsvoorganger in zijn verslag repte.

Prof. ROEPKE vertoeft in Zuid-Afrika als deelnemer aan de excursie van academisch gevormde biologen.

Prof. BEEKMAN maakte een studiereis door Duitschland, waarbij hij verscheidene houtvesterijen bezocht met het oog op den practijktijd, welken onze candidaat-houtvesters in het buitenland dienen door te brengen.

Prof. MINDERHOUD bracht een bezoek aan Canada, terwijl Prof. JESWIET ter bestudeering der plantenassociaties, speciaal die der bosschen, eenigen tijd op Corsica vertoefde en voorts verschillende Duitsche parken met oude specimina van bepaalde boomsoorten bezocht, benevens de Gartenbau-Ausstellung te Essen.

Prof. VAN DER STOK bezocht Roemenië, onder anderen om kennis te nemen van de rijstcultuur aldaar.

Prof. SPRENGER nam deel aan het 12e internationale tuinbouwcongres te Berlijn, waar door hem en zijn medewerkers enkele prae-adviezen werden uitgebracht.

Ir. LEIGNES BAKHOVEN woonde het internationaal zuivelcongres te Berlijn bij; hij gaf een prae-advies over veevoeding.

De vast-assistent Dr. R. PRAKKEN maakte een studiereis naar Zweden, de vast-assistent Dr. A. J. P. OORT bracht een bezoek aan het Centre National des Recherches Agronomiques en het Laboratoire de cryptogamie te Parijs en de vast-assistent Dr. H. J. VENEMA aan het tuinbouwcongres te Berlijn.

Ter bestudeering van een nieuwe ziekte van den Douglasspar begaf de phytopatholoog Dr. Ir. H. VAN VLOTEN zich naar Beieren, Württemberg en de Rheinpfalz.

De inmiddels vertrokken assistent Ir. M. J. DONKERSLOOT vertoefde eenigen tijd in Denemarken voor de bestudeering van de graszaadteelt.

De meeste dezer reizen hadden buiten bezwaar van 's Lands schatkist plaats.

De voorstellen van den Senaat om een reisfonds te vormen, waardoor het mogelijk zal worden, geregeld een onzer hoogleraren in staat te stellen een bezoek aan de koloniën te brengen, hebben nog niet tot een resultaat geleid.

Buitenlandsche excursies met studenten werden ondernomen door Prof. EDELMAN naar het Rijnland en de Harz, door Prof. SPRENGER naar Frankrijk en door Prof. JAGER GERLINGS naar houtvesterijen in Duitschland. Uiteraard hadden verschillende excursies in Nederland plaats, welke ten deele — met name die van Prof. EDELMAN — ook door belangstellenden van elders werden meegemaakt.

De studenten hadden wederom gelegenheid lezingen over velerlei onderwerpen in de gebouwen der hoogeschool bij te wonen. Vele daarvan zijn te danken aan de groote activiteit van de Vereeniging „Studiebelangen”. Bijzondere vermelding verdient een lezing van Prof. Dr. L. G. M. BAAS BECKING te Leiden over „zuivere en toegepaste wetenschap”. Deze hooggestemde uiteenzetting, welke is afgedrukt in het maandblad „Ceres” van December 1937, getuigt van een ernstigen wil om te komen tot versterking van de verstandhouding tusschen Universiteit en Landbouwhoogeschool, waarvan dezerzijds met groote belangstelling wordt kennis genomen.

De hoogleraren HUDIG, BROEKEMA en EDELMAN hielden voordrachten voor de Utrechtsche biologen, met het doel het begrip omtrent de studie te Wageningen te verhelderen. Laatstgenoemde hoogleeraar sprak eveneens te Leiden en te Groningen.

De Aula-voordrachten werden hervat. Dit jaar spraken Prof. Dr. J. CLAY te Amsterdam over „Kosmische stralen” en onze oud-Curator J. SIBINGA MULDER over „Natuurbescherming: Een kijkje in Yellowstone-Teton-Rocky mountain national parks”. Jammer genoeg is het fonds voor Aula-lezingen te klein om ook dit middel in belangrijke mate te doen strekken tot versterking van het interacademiaal contact.

Gemakkelijker wordt aansluiting verkregen met de landbouw-wereld, die er toe meewerkt Wageningen tot centrum van bijeenkomsten te maken. Ook dit jaar werden de Nederlandsche en de Indische landbouwweek en de wetenschappelijke boschbouwcurcus in lokalen onzer hoogeschool gehouden. Vermelding verdienen verder de wetenschappelijke bijeenkomst van de Sectie Nederland der Internationale bodemkundige vereeniging en de door de Nederlandsche genetische vereeniging georganiseerde genetica-dag.

Tijdens de eerstgenoemde landbouwweek werd het door Mej. R. WOLTERSON geschilderde portret van Prof. Dr. J. H. ABERSON door een comité van oud-leerlingen aan den Senaat aangeboden.

Ook mocht deze portretten ontvangen van wijlen Prof. Dr. E. GILTAY en Prof. J. VAN BAREN.

Lector RAMAER maakte van de landbouwweken gebruik om een tentoonstelling te organiseeren van de door hem bijeengebrachte collectie plattelandskunst, welke een waardig pendant belooft te worden van het door Prof. BEZEMER beheerde ethnografisch museum.

Prof. VISSER demonstreerde voor zeer talrijke scharen van belangstellenden den door hem geconstrueerden aardappelstoomketel en zijne tot landbouwmachines omgebouwde luxe-auto's.

De hoogeschool trok wederom zeer talrijke bezoekers, waaronder verschillende buitenlanders van naam. Ook het in 1935 opgerichte Nederlandsch Landbouwmuseum, waar onder meer verschillende collecties der hoogeschool ter bezichtiging zijn opgesteld, verheugt zich in toenemende belangstelling.

Bijzondere vermelding verdient het bezoek van Zijne Excellentie den Minister van Economische Zaken, Mr. M. P. L. STEENBERGHE, die, vergezeld van den Directeur-Generaal van den Landbouw, Ir. A. L. H. ROEBROEK, een geheelen dag aan de bezichtiging van laboratoria en aan besprekingen met Curatoren en Rector en Assesoren besteedde. De diepgaande belangstelling van Zijne Excellentie heeft bij laatstgenoemd college in hooge mate het vertrouwen gewekt, dat deze bewindsman zal doen wat in zijn vermogen ligt om den bloei der hoogeschool te bevorderen; verschillende belangrijke aangelegenheden maken bij hem een punt van overweging uit.

Het stemt tot bevrediging, dat niet alleen verschillende hoogleraren werden gevraagd om als lid van diverse commissiën en besturen deel te nemen aan velerlei organisatorischen arbeid in den kolonialen en den Nederlandschen Landbouw, doch dat het hierdoor verkregen contact meer en meer leidt tot het verrichten van onderzoekingen in onze laboratoria. Ter aanvulling van hetgeen daaromtrent in de vorige overdrachtsreden werd naar voren gebracht, moge ik wijzen op de samenwerking van het laboratorium voor entomologie met den Nederlandschen algemeenen keuringsdienst en met de Technische Tarwecommissie, verder met de Bataafsche Petroleummaatschappij, waarbij ook het laboratorium voor physische en colloïdchemie betrokken is.

Het laboratorium voor tuinbouwplantenteelt neemt in samenwerking met de N.V. Bananen Maatschappij ter plaatse proeven om na te gaan of de bacovencultuur in Suriname door aanwending van andere variëteiten en gewijzigde cultuurmethoden weer tot opleving kan worden gebracht. Ditzelfde laboratorium stelt met medewerking van de Vereenigde Chemische Fabrieken een onderzoek in naar bemestingsvraagstukken bij vruchtboomen, waarvoor een centrale

proeftuin voor fruitteelt te Wageningen wordt geëxploiteerd.

Melding mag worden gemaakt van de diensten, die het laboratorium voor landbouwscheikunde aan verschillende cultuurondernemingen bewijst.

Mede op instigatie van belangstellenden in de phaenologie en in de ontwikkeling van de proefveldtechniek heeft het laboratorium voor natuurkunde en meteorologie een aanvang gemaakt met onderzoekingen omtrent het micro-klimaat. Hetzelfde laboratorium verleende zijn medewerking aan röntgenologische onderzoekingen bij vloeistoffen.

Het laboratorium voor geologie onderhoudt contact met den Rijkswaterstaat over verschillende problemen die zich voordoen bij de riviermonden en de noordzee, terwijl, in samenwerking met den studiedienst voor de landaanwinning, begonnen werd met een onderzoek naar de herkomst van het waddenslib. Waar dit laboratorium zich in de laatste jaren meer en meer is gaan toeleggen op de studie der kleien, naast die der zanden, ontstond contact met belanghebbenden bij die studie, zoowel in Nederland als in Indië. Hier mag genoemd worden een onderzoek ten behoeve van de provinciale Groningsche waterleiding en een röntgenologisch onderzoek betreffende de Indische kleigronden. Zelfs werd dit laboratorium tot een plaats, waar onderzoek wordt ondergebracht, dat valt buiten het enge kader der landbouwkunde, b.v. het onderzoek naar de sediment-petrographie van Groenland en, in samenwerking met de Maatschappij ter bevordering van het natuurkundig onderzoek der Nederlandsche koloniën, dat van het diepzee-materiaal der Snellius-expeditie. Ook zij melding gemaakt van nauw contact met het palaeobotanisch onderzoek van Mr. FLORSCHÜTZ.

Op verzoek en met behulp van de Dendrologische vereeniging worden in het Arboretum der Landbouwhoogeschool de in Nederland in cultuur zijnde Crataegus-soorten verzameld om op den juisten naam te worden gebracht.

Aan het laboratorium voor plantkunde is aan Dr. H. L. VAN DE SANDE BAKHUIJZEN werkgelegenheid toegewezen voor de voortzetting van zijn in Amerika begonnen onderzoek over de ontwikkelingsperiodiciteit van cultuurplanten, welke studie hier te lande met steun van verschillende organisaties wordt vervolgd.

De onderzoekingen van Prof. BLAAUW in samenwerking met de „Commissie inzake wateronttrekking aan den bodem” werden voorloopig afgesloten met een publicatie.

Het zou verleidelijk zijn dit overzicht te completeeren, maar ik vrees, dat ik dan Uw geduld op een te zware proef zou stellen.

Rector en Assessoren werden herhaaldelijk uitgenoodigd tegenwoordig te zijn bij belangrijke gebeurtenissen en bijeenkomsten,

aan welke uitnoodigingen zooveel mogelijk werd gevolg gegeven. De Rector magnificus woonde de eere-promotie bij van Hare Majesteit de Koningin te Amsterdam. Ook was hij aanwezig bij de huldiging van Prof. Dr. B. SJOLLEMA bij diens aftreden. Hij vertegenwoordigde de Landbouwhoogeschool bij de herdenking van het 50-jarig bestaan der Nederlandsche Heidemaatschappij, het 40-jarig bestaan der Nederlandsche Pomologische Vereeniging, bij de Algemeene Vergadering van het Koninklijk Nederlandsch Landbouwcomité en van die van den Algemeenen Nederlandschen Zuivelbond, terwijl de Secretaris van den Senaat aanwezig was bij de herdenking van het 25-jarig bestaan der Middelbare Landbouwschool te Groningen.

Het was mij een voorrecht Prof. Dr. O. PITSCH namens den Senaat te mogen complimenteren op diens 95sten geboortedag.

Het vertrouwelijk karakter van de met Zijne Excellentie den Minister van Economische Zaken ter zake gevoerde besprekingen laat niet toe uitvoerig stil te staan bij de gebouwenquaestie, waaraan velen mijner voorgangers bij de overdracht van hun ambt beschouwingen hebben gewijd.

Het spreekt vanzelf, dat ook in dit rectoraat pogingen zijn gedaan om het tempo, waarin de voltooiing der hoogeschool plaats vindt, te bespoedigen. Is het nijpende gebrek aan ruimte, dat bij belangrijke toename van het aantal studenten spoedig zal leiden tot een impasse, op zichzelf reeds een afdoend motief, de nog steeds heerschende werkeloosheid in de bouwvakken geeft bovendien aanleiding er bij herhaling op aan te dringen, dat de afbouw niet worde vertraagd. Met den bouw van het laboratorium voor tropische cultures met bijbehorende kassen en met een uitbreiding van het laboratorium voor natuurkunde werd begonnen, terwijl wel vast staat, dat het laboratorium voor mycologie en aardappelonderzoek thans binnenkort de beschikking zal krijgen over een kas, bestemd voor het onderzoek van granen op hun vatbaarheid voor roest. Mogen thans spoedig zuivelbereiding, physiologie der dieren en geodesie volgen en de verbouwingen van het hoofdgebouw, Hinkeloord, plantensystematiek en entomologie tevens ter hand worden genomen!

Na vermelding dezer facta veroorloof ik mij nog een korte beschouwing over enkele aangelegenheden, die in het afgelopen jaar den Senaat hebben beziggehouden. In de eerste plaats het studieprogramma.

De toepassing van de sedert 1935 in werking zijnde studieregeling heeft niet in alle opzichten bevrediging geschonken. In verband hiermede hadden in het begin van dit rectoraat besprekingen plaats tusschen Rector en Assessoren en verschillende groepen van hoogleeraren, waarbij de gevoelde bezwaren onder oogen werden gezien.

Mede werd in aanmerking genomen een in de vergadering van het Koninklijk Nederlandsch Landbouwcomité van 23 October 1937 door den heer H. D. LOUWES geuite critiek, waarbij de Landbouwhoogeschool werd ten laste gelegd te ver van het landbouwleven af te staan, gelijk een heelmeeester, die groote zorg wijdt aan het lichaam van den patiënt, maar zich niet bekommert om diens ziel.

Zonder te veel in onderdeelen af te dalen, wil ik hier de overwegingen in den Senaat in de volgende punten samenvatten:

1. de studie voert te laat tot synthese. Vooral voor jonge studenten is het moeilijk, verband te leggen tusschen de onderwezen vakken en de taak, die hen in het later leven wacht;

2. er moet gestreefd worden naar een evenwicht tusschen de gedoceede wetenschappen en vrije studie. Zulk evenwicht moet behoed worden tegen verstoring door overwaardeering van bepaalde onderdeelen;

3. het examenprogramma laat nog toe, dat in enkele studierichtingen leemten blijven bestaan, waardoor het aanzien onzer ingenieurs geschaad kan worden.

Ten aanzien van het eerste bezwaar is besloten een reeks van voordrachten in het programma op te nemen, ten doel hebbende het wezen der landbouwwetenschap in het licht te stellen. Deze voordrachten zullen, om te beginnen, worden gegeven door een viertal hoogleeraren uit de afdeelingen boschbouw, tuinbouw, koloniale en Nederlandsche landbouw. Ik spreek de hoop uit, dat mettertijd ook buiten de hoogeschool staande deskundigen bij deze „inwendige voorlichting” mogen worden ingeschakeld.

De hier bedoelde voordrachten beoogen in de eerste plaats de jonge studenten wegwijs te maken; ik hoop echter, dat ze evenzeer de belangstelling mogen hebben van de oudere studenten, ja, ook van het wetenschappelijk personeel der hoogeschool. Dan kunnen deze besprekingen in hooge mate bijdragen tot het onderling contact van alle bij de studie betrokkenen en tot harmonieering van het geheel met de behoeften van den Landbouw.

De sub 2 en 3 genoemde bezwaren, die nog vermeerderd worden door de moeilijkheid de verplichte practijktijden een plaats te verschaffen in het studierooster, zijn minder gemakkelijk te ondervangen, hetgeen hieruit blijkt, dat een tweetal uitgebreide commissiën ze uit en ter na heeft bestudeerd, zonder nog tot een oplossing te zijn gekomen.

Tezamen genomen ontspruiten de hier bedoelde moeilijkheden uit de omstandigheid, dat de Landbouwwetenschap zich in al hare onderdeelen uitbreidt en verdiept, terwijl verlenging van den studietijd overwegende bezwaren ontmoet en verzwaring der plichten, welke aan de studiosi worden opgelegd, gevaar oplevert voor hun

evenredige ontwikkeling en voor hun ambitie om actief te streven naar een harmonische vorming.

Vermindering van het aantal vakken, noch splitsing in een grooter aantal studierichtingen dan de reeds bestaande, kan mijns inziens de juiste oplossing brengen. De eenige weg schijnt mij te zijn: ontlasting van het programma van alle minder essencieele gedeelten en directe aansluiting van de geheele studie bij het economisch en physiologisch gebeuren.

Wel zal er toenemende behoefte zijn aan specialisten op verschillend terrein, maar deze kunnen beter na dan vóór het ingenieurs-examen worden gevormd. Het onderwijs blijve gericht op opleiding van ingenieurs, die landbouwwetenschappelijk voldoende georiënteerd zijn om de problemen in hun samenhang te overzien en voldoende voorbereid om zich verder te bekwamen in de behandeling van die vraagstukken, waarvoor zij later in het bijzonder zullen komen te staan.

In verband met deze meening wil ik er hier op wijzen, dat het scheppen van talrijke assistentsplaatsen en fellowships aan onze laboratoria van groot belang ware, terwijl voor het overige de gelegenheid om zich te Wageningen te specialiseeren zeer zou kunnen worden vergroot, door concentratie der researchlaboratoria rondom onze hoogeschool.

Het noemen van dit desideratum brengt mij tot het tweede punt, dat dit jaar Senaat en Curatoren bezig hield: de verbinding van de hoogeschool met de Nederlandsche instellingen tot onderzoek van practische landbouwvraagstukken. Vanouds was deze verbinding aanwezig. De landbouwproefstations en men mag ook wel zeggen de voorlichtingsdienst, zijn uit de voormalige landbouwschool ontsproten.

Ten deele is in den loop der jaren het beginsel van coördinatie van wetenschappelijk onderzoek en practisch researchwerk behouden gebleven. Daartoe werden verschillende instituten aan de Landbouwhoogeschool verbonden, zoo in 1905 het instituut voor landbouwwerktuigen en -gebouwen, in 1906 het instituut voor phytopathologie, dat in nauwe verbinding bleef met den daaruit in 1919 ontsproten en te Wageningen gevestigden Plantenziektenkundigen Dienst. Uit 1912 dateert het instituut voor veredeling van landbouwgewassen. In 1934 kwam, door versmelting van het Boschbouwproefstation met de boschbouwkundige afdelingen der Landbouwhoogeschool, het instituut voor boschbouwkundig onderzoek tot stand. Inmiddels was nog in 1923 het proefstation voor bloembollenonderzoek te Lisse, als onderdeel van het instituut voor phytopathologie, aan de Landbouwhoogeschool verbonden, terwijl in 1936 het instituut voor onderzoek op het gebied van de verwerking van fruit en groenten

werd gesticht en geplaatst onder leiding van den hoogleeraar in tuinbouwplantenteelt.

Inmiddels kwamen echter ook elders researchlaboratoria tot stand, wier arbeid veelal slechts in een ver verwijderd verband met die der Wageningsche laboratoria kwam te staan. Zoo werd b.v. het zuivelonderzoek voor een belangrijk deel bij het landbouwproefstation te Hoorn ondergebracht, terwijl zich aldaar een hoofdafdeling voor veevoedings-physiologie ontwikkelde. De voorziening in de behoeften van de afdelingen voor zuivelbereiding en voor physiologie der dieren te Wageningen liet echter op zich wachten.

In het afgelopen jaar zijn deze kwesties, die reeds in 1930 door den toenmaligen Minister van Binnenlandsche Zaken en Landbouw in studie werden gegeven aan een commissie ad hoc, weer geactiveerd, doordat Prof. GRIJNS, na gedurende 3 jaren de vacature, ontstaan door zijn aftreden, te hebben vervuld, thans definitief van deze taak wenschte te worden ontheven, terwijl, wat het zuivelonderzoek betreft, de behoefte in een voorziening steeds dringender werd gevoeld.

Het is in mijn rectoraat niet gelukt tot een regeling van het zuivel- en physiologisch onderzoek te komen. De Senaat pleit voor de toerusting der hoogeschool met instituten voor het op de practijk gerichte onderzoek; hij acht dit noodig voor den geest van het hooger landbouwonderwijs en evenzeer gewenscht voor het welslagen van het onderzoek ten bate van de practijk. De Minister van Landbouw en Visscherij schreef in de Memorie van antwoord, behoorende bij het XIde hoofdstuk der Rijksbegrooting 1936, met betrekking tot een in het leven te roepen instelling voor het onderzoek van bepaalde problemen op het gebied van de plantenteelt: „De nieuwe instelling „behoort in Wageningen te worden gevestigd. Daardoor wordt het „contact met de wetenschappelijke instellingen aldaar bevorderd, „hetgeen ten bate van het onderzoek strekt en doublures voorkomt”. Zijne Excellentie hoopte aldus met de beschikbare geldmiddelen een grooter resultaat te kunnen bereiken. Het is dit standpunt, dat ook wij het juiste achten en als richtsnoer zouden willen nemen bij de beslissing ten aanzien van het zuivelonderzoek en het onderzoek op het gebied van de physiologie der dieren. De Senaat heeft zich bereid verklaard mede te werken tot het treffen van regelingen, waardoor, bij de verbinding van researchwerk aan onze hoogeschool, eenerzijds wordt gewaarborgd, dat onderwijs en wetenschapsbeoefening vrij blijven, anderzijds, dat de practijk ten volle van het onderzoek kan profiteeren. Hij heeft daardoor mijns inziens den weg geopend, die tot overeenstemming kan leiden.

Mijnheer de President-Curator.

Het feit, dat de Landbouwhoogeschool U het eere-doctoraat verleende, is welsprekender dan de woorden van erkentelijkheid, die ik U zou kunnen toevoegen voor al hetgeen Gij ook dit jaar weer in het belang onzer hoogeschool hebt verricht. Ik wil hier slechts in herinnering brengen — en daarvoor mijn bijzonderen dank uitspreken — dat Gij en c.q. het College van Curatoren, bereid zijt gebleken, meer dan in de laatste jaren gebruikelijk was, met Rector magnificus en Assessoren ook mondeling te beraadslagen over belangrijke aangelegenheden. Ik hoop, dat in de toekomst het vriendschappelijk overleg, dat in mijn rectoraat doelbewust is nagestreefd, moge behouden blijven en zich moge ontwikkelen tot een bron van vooruitgang.

Mijne heeren Senatoren.

Ik breng U van harte dank voor de medewerking, die ik steeds van U heb mogen ondervinden. In het bijzonder geldt deze dank nog hen, die als adviseur van het College van Rector magnificus en Assessoren en hen, die als leden van verschillende commissiën, hun werkkraft in dienst hebben gesteld van de algemeene belangen der hoogeschool.

Dames en heeren studenten.

Mede door de jubilea, die wij tezamen mochten vieren, ben ik dichter bij U komen te staan. Wanneer deze nadere aanraking had geleid tot teleurstelling, zou ik het mijn plicht hebben geacht, zulks op deze plaats te doen blijken. Het verheugt mij uitermate, dat ik slechts het tegendeel kan constateeren.

Voor de wijze, waarop U den 20sten dies onzer hoogeschool hebt geëncadreerd, heb ik U op dien dag zelf reeds hulde gebracht. Ik heb echter ook bij de overige lustrumvieringen en andere gelegenheden Uw kunnen, Uw plichtsbef, Uw discipline slechts kunnen prijzen. Gij hebt mij daardoor een groot vertrouwen geschonken in de toekomst, d.w.z. in het aandeel, dat de studenten zullen nemen in de verdere ontwikkeling van onze hoogeschool en in de toepassing van landbouwwetenschap.

Veel staat ons nog te doen. Goed geoutilleerde laboratoria, uitnemende leerkrachten, sterke banden met de practijk zijn noodig voor het hooger landbouwonderwijs. Maar ze zijn waardeloos, wanneer niet liefde voor den landbouw, drang tot zelfontwikkeling en besef van roeping, in het hart der studenten leven. Ik kan en wil U in dezen geen tekortkomingen verwijten, maar ik moge er op wijzen, dat het Uw plicht is, actieve belangstelling te ontwikkelen ten opzichte

van de wetenschap, die Gij het voorrecht hebt te leeren dienen. Aan een hoogeschool vormt zich gaandeweg een eigen, karakteristieke mentaliteit. Iedere studentengeneratie voegt daaraan iets toe. Ze bevestigt de traditioneele studie-opvatting, ze verhoogt die, of wel ze schijnt die te doen dalen. Zooals overal elders zijn er perioden van geestelijke opleving en ook van inzinking, maar in het algemeen heeft accumulatie plaats van het goede en het hooggerichte. Hoe meer personen van beteekenis, jonge en oudere, in den loop der jaren onze gelederen passeeren, hoe ruimer de geest van het geheel zich zal ontplooiën. Maar ongetwijfeld wordt dit proces geremd door de passieve instelling, die bij sommigen aanwezig is en die zelfs in de meerderheid kan komen. Begaafdheid kan U niet worden geschonken, maar onverschilligheid en gebrek aan activiteit behoeft bij niemand Uwer aanwezig te zijn. Liever zie ik, dat Uw belangstelling zich uit in buitensporige critiek, dan dat Ge, als massa beschouwd, impotentie toont door lijdelijke berusting.

Ik mag constateeren, dat het de groote meerderheid onze alumni niet moeilijk valt een redelijke positie in de samenleving te verwerven. De voortdurende uitbreiding van wetenschappelijk onderzoek, voorlichting en onderwijs op landbouwgebied, de specialiseering der bedrijfstechniek, de ontsluiting van verschillende industrieën voor het landbouwkundig geschoolde intellect, de voortschrijdende opbouw van het vereenigingswezen en de ordening op velerlei terrein, maken, dat er tot nu toe geen overproductie van landbouwkundige ingenieurs is geweest en dat die ook niet dadelijk is te verwachten. Maar, in het betrekkelijk succes, waarin Wageningen als studiestad zich mag verheugen, schuilen gevaren. Om te beginnen, dat onze stad een aantal jongelieden tot zich zal trekken zonder eigenlijke aanleg of roeping voor onze wetenschap. Een gevaar, dat door selectieve examens slechts ten deele kan worden afgewend, maar dat wel kan worden bezworen door aanstekelijk studie-enthousiasme.

Veel grooter is het gevaar, dat ontstaan kan door een zich zeker voelen van de toekomst, zoodra men zijn diploma in den zak heeft. Dit gevoel kan de mentaliteit van den bourgeois satisfait doen doordringen daar, waar ze allerminst thuis behoort: in den boezem van het studentenleven. Ik wil op dit gevaar nadrukkelijk wijzen; niet omdat het acuut is, maar omdat het in staat is de grootst mogelijke malaise te verwekken. Ik roep U op, dezen vijand met alle macht te bestrijden, waar en in welken vorm hij zich ook mocht vertoonen. Daartoe is voor alles noodig: besef van Uwe voorrechten jong te zijn en student en drager voor een deel van de toekomst van ons volk. In het komende jaar zal een poging worden gedaan U dieper in te wijden in het wezen der Landbouwwetenschap. Ik vertrouw, dat Gij die poging en bloc en met open hart tegemoet zult treden.

Grooten dank ben ik verschuldigd aan mijne Assessoren en den secretaris van den Senaat, die mij steeds terzijde stonden. Dezelfde dank geldt ook den hoofdambtenaar van het secretariaat D. BOSMAN.

Waarde BEEKMAN.

Ik weet, dat het U niet aangenaam is, wanneer ik Uwe verdiensten hier afzonderlijk naar voren breng; ik zal daarom korthed betrachten. Boven mijn dankbaarheid jegens U gaat verre uit de bewondering, die ik meer en meer voor U ben gaan koesteren. Ik ben gaan beseffen van hoe groote beteekenis Uwe werkzaamheid is voor onze hoogeschool en hoe onmisbaar Gij voor haar geworden zijt. Wanneer ik met eenigen weemoed van het rectoraat afscheid neem, is dit allermest aan U te danken. Ik heb het gevoel, dat ik Uw vriendschappelijke raad in mijn verder leven niet meer zal kunnen missen en hoop, dat Gij mijn vriend zult blijven, zooals Ge dat in de laatste drie jaren in toenemende mate zijt geweest.

Waarde JESWIET.

Thans nadert het oogenblik, waarop ik het teeken der rectorale waardigheid op Uwe schouders ga leggen.

Ik doe dit in het vertrouwen, dat onder Uwe leiding zal mogen worden volbracht, wat onder de mijne niet mogelijk bleek: de aanpassing der studie bij de eischen des tijds en een hechtere verankering van de hoogeschool in het landbouwleven. Gij kunt U niet beklagen, dat Uw voorganger niet genoeg voor U te doen heeft overgelaten, maar het enthousiasme en het optimisme, waardoor Uw geheele wezen gekenmerkt wordt, waarborgen mij, dat Gij mij dit nimmer zult verwijten. Moge het U gegeven zijn Uw enthousiasme over te planten in wijde kringen en Uw rectoraat daardoor worden een episode van durf en van krachtig leven.

Den nieuwen Rector heil!